

Sygn. akt IV KK 438/21

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **K. R. I.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 24 listopada 2021 r., w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 października 2020 r., sygn. akt II AKa [...],

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 22 października 2019 r., sygn. akt III Ko [...],

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. obciążyć wnioskodawcę kosztami postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 października 2019 r., sygn. akt III Ko (...), Sąd Okręgowy w K. na zasadzie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. nr 34 poz. 149 ze zm.) zasądził od Skarbu Państwa na rzecz **K. R. I.** kwotę 30 000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, z której to kwoty uprzednio wypłacono na jego rzecz kwotę 25 000 złotych na mocy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 3 lutego 2010 roku, sygn. akt III Ko (...), wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od pozostałej do wypłaty na rzecz wnioskodawcy

kwoty 5000 złotych od dnia prawomocności wyroku do dnia zapłaty. Na zasadzie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U. Nr 34 poz. 149 ze zm.) a contrario dalej idące żądanie oddalił.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 30 października 2020 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa na rzecz K. R. I. kwotę 3000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku. Utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części.

Kasację od tego orzeczenia złożył pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając rażące naruszenie:

1. przepisów art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. w zw. art. 366 § 1 w zw. z art. 9 § 1 k.p.k. w zw. z art. 2 § 2 k.p.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez zaniechanie przeprowadzenia dopuszczalnego, dostępnego, możliwego do przeprowadzenia dowodu istotnego i niezbędnego do wyjaśnienia okoliczności sprawy w postaci dowodu z opinii biegłego psychologa na okoliczność wpływu zatrzymania na zdrowie psychiczne i fizyczne wnioskodawcy, w sytuacji gdy dla stwierdzenia tej okoliczności, jak wskazuje Sąd odwoławczy, zachodziła konieczność zasięgnięcia wiadomości specjalnych, a powyższy dowód miał istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, w szczególności dla ustalenia rozmiaru krzywdy i szkody wyrządzonej wnioskodawcy, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu powinno nastąpić z urzędu,
2. przepisów art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, poprzez ogólnikowe sporządzenie uzasadnienia, uznania za niezasadny zarzutu apelacji dotyczący naruszenia przepisów art. 167 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 k.p.k., w zakresie w jakim Sąd odwoławczy w uzasadnieniu oddalenia wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z nagrania audio-video programu „K.” na stacji T. stwierdza, że nie może on stanowić dowodu na określenie wpływu

zatrzymania represji wobec wnioskodawcy na jego życie zawodowe, rodzinne w okresie późniejszym, podczas gdy dogłębna analiza treści zarzutu znajdująca odbicie w uzasadnieniu spełniającym wymogi rzetelnej powinna wymieniać jakie argumenty przemawiają za uznaniem, iż przedmiotowe nagranie nie może stanowić dowodu na określenie wpływu zatrzymania na życie zawodowe i rodzinne wnioskodawcy w okresie późniejszym,

3. obrazę przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1820) w zw. z art. 445 § 1 k.c., mające istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez ich błędną wykładnię i zasądzenie niewspółmiernie niskiej - w stosunku do rozmiaru krzywdy doznanej przez wnioskodawcę kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania, podczas gdy całokształt okoliczności sprawy, tj. przyczyny zatrzymania, okoliczności przesłuchania i zatrzymania, warunki przebywania w Schronisku dla Nieletnich w T., tortury psychiczne, skala maltretowania, jakich doświadczył w trakcie przebywania w warunkach izolacji, wpływ izolacji na jego stan zdrowia i możliwości zarobkowe - przemawiają za zasądzeniem większej kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania.

W konkluzji nadzwyczajnego środka zaskarżenia pełnomocnik wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) we wskazanym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Prokurator Prokuratury Regionalnej w [...]. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, co skutkowało jej oddaleniem w trybie określonym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, iż żaden z podniesionych zarzutów nie czyni zadość wymogom skutecznych zarzutów kasacyjnych. Zarówno wskazana podstawa prawna kasacji, jak i sposób redakcji podniesionych w niej zarzutów jednoznacznie dowodzą nie respektowania przez autora nadzwyczajnego

środka zaskarżenia ustawowych wymogów dotyczących zarówno przedmiotu skargi nadzwyczajnej, jak i dopuszczalnych jej podstaw.

Zgodnie z treścią art. 519 k.p.k. kasacja może być wniesiona tylko od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego. A więc przede wszystkim sposób procedowania Sądu odwoławczego i jego orzeczenie musi być dotknięte uchybieniami wskazanymi w art. 523 § 1 k.p.k., aby mogło być poddane kontroli Sądu Najwyższego w trybie przepisów Rozdziału 55 Kodeksu postępowania karnego.

W przedmiotowej sprawie kasacja została skonstruowana w taki sposób, że wszystkie jej zarzuty dotyczyły wprost wyroku Sądu I instancji, zaś jej autor poprzez ich powiązanie z zarzutami pod adresem orzeczenia Sądu II instancji starał się doprowadzić do poddania ocenie przez Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Okręgowy. Tych zarzutów jednak nie można rozpatrywać w oderwaniu od zarzutów stawianych orzeczeniu Sądu odwoławczego, skoro nie jest funkcją kontroli kasacyjnej kolejne, powielające kontrolę apelacyjną rozpoznanie zarzutów stawianych - pod pozorem kasacji - orzeczeniu Sądu a quo.

Zarzut sformułowany w pkt 2 kasacji był już zawarty w zwykłym środku zaskarżenia i kwestie te stanowiły przedmiot rozważań Sądu Apelacyjnego w (...), który wskazał, że nie stanowiło uchybienia oddalenie wniosku dowodowego dotyczącego odtworzenia nagrania programu telewizyjnego "K.", albowiem Sąd Okręgowy - bez przeprowadzenia tego dowodu - dokonał ustaleń faktycznych zgodnych z twierdzeniami wnioskodawcy w zakresie istotnym dla wyznaczenia wysokości zadośćuczynienia, a to co do przebiegu demonstracji, w której brał udział wnioskodawca, co do zagrożenia jemu podczas przesłuchania przez milicjanta wyrzuceniem przez okno oraz co do pobicia K. R. I. podczas pobytu w KW MO, co w pełni uzasadniało zastosowanie art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. Nadto, jak podkreślił Sąd Apelacyjny, przedmiotowe nagranie nie może stanowić dowodu na okoliczność wpływu zatrzymania na zdrowie psychiczne i fizyczne wnioskodawcy, gdyż w tym zakresie konieczne są wiadomości specjalne. Nie może też ono stanowić dowodu na określenie wpływu zatrzymania i represji wobec wnioskodawcy na jego życie zawodowe i rodzinne w okresie późniejszym (pkt 3.2. uzasadnienia SA). Stawiany w kontekście tego ostatniego zdania zarzut nieprzeprowadzenia z urzędu dowodu z opinii biegłych na okoliczność stanu zdrowia psychicznego wnioskodawcy jest również niezasadny. Skarżący cytuje, na potrzeby kasacji, wyrwane z kontekstu zdania z uzasadnienia Sądu Apelacyjnego, nie zważając, że w toku postępowania – jak słusznie dostrzegł prokurator w pisemnej odpowiedzi na kasację – wnioskodawca był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, który nie składał w jego imieniu wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych psychiatrów, nie sygnalizował także, aby wnioskodawca był objęty leczeniem psychiatrycznym.

Odnosząc się z kolei do zarzutu sformułowanego w pkt 3 kasacji wskazać należy, że dla wykładni pojęcia „zadośćuczynienie”, o jakim mowa w art. 552 k.p.k., miarodajne są przepisy prawa cywilnego materialnego, w tym zwłaszcza art. 445 § 2 k.c., z którego wynika, że zadośćuczynienie winno być odpowiednie. Jednak ustalenie, jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia” należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. W postępowaniu kasacyjnym zarzut błędnego ustalenia kwoty zadośćuczynienia może być skuteczny tylko wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza zasady ustalania tego zadośćuczynienia, a więc gdy uwzględniono niewłaściwe lub nie uwzględniono elementów mających istotne znaczenie dla określenia wysokości kwoty zadośćuczynienia. W ramach kontroli kasacyjnej nie jest natomiast możliwe wkraczanie w sferę swobodnego uznania sędziowskiego. O rażącym naruszeniu zasad ustalania „odpowiedniego” zadośćuczynienia mogłoby świadczyć np. przyznanie zadośćuczynienia wręcz symbolicznego, zamiast stanowiącego rekompensatę doznanej krzywdy, bądź zasądzenie kwoty znacznie wygórowanej, prowadzącej do niestosownego wzbogacenia się tą drogą. Nie można przyjąć, aby doszło do rażącej obrazu prawa cywilnego materialnego wówczas, gdy strona prezentuje tylko odmienną ocenę przesłanek rzutujących na wysokość dochodzonego zadośćuczynienia (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., II KKN 351/99, Lex Nr 51452, postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 lipca 2005 r., II KK 54/05, Lex Nr 152495 oraz z dnia 16 lutego 2006 r., V KK 446/05, Lex Nr 183897).

Z uwagi na to, że przyznane zadośćuczynienie nie miało charakteru symbolicznego i było odpowiednie, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, iż nie doszło do rażącej obrazu art. 445 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 8 ust. 1 ustawy z dn. 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Mając te okoliczności na uwadze należało uznać kasację za oczywiście bezzasadną i oddalić ją w trybie określonym w art. 535 § 3 k.p.k.

O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k., obciążając nimi wnioskodawcę.

